

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ

**#ЕУ
ЗА ТЕБЕ**

За наша поља -
#ЕУ за пољопривреду

Европска унија је донирала 230 милиона евра за пољопривреду и безбедност хране у Србији од 2000. године. Подизање конкурентности, стандарда безбедности хране и чувања јавног здравља, поштовање добробити животиња, и стандарда заштите животне средине – главни су правци помоћи ЕУ овом сектору.

ИПАРД (*Инструмент претприступне помоћи за рурални развој*) јесте водећи програм у овој области, у оквиру ког је за Србију издвојено 175 милиона евра у периоду између 2014. и 2020. године, уз још 55 милиона евра националног суфинансирања, а намењен је пољопривредним произвођачима.

ЕУ је још 2000. године српске произвођаче ослободила плаћања царине на извоз робе у ЕУ. У питању је најобимнији систем трговинских повластица, који је ЕУ икада одобрила некој земљи или групи земаља.

*„Конзументи, односно потрошачи, сете се термина **безбедности хране** када дођу пред раф или када се намирница нађе у тањиру. Међутим, да би та намирница, тај производ, били за њих безбедни, у квалитету који је прописан, потребно је много корака пре тога.“* Мишо Коларевић, директор Ветеринарског специјалистичког института у Краљеву, овако објашњава важност ветеринарских института у ланцу настанка безбедне и здраве хране.

„С обзиром на време у коме живимо и интензивно кретање људи, робе, па и животиња, то носи са собом одређен ризик. Чињеница је да се Србија, па и Европа, последњих 20 година срела са болестима, од којих су неке од њих заједничке за животиње и за људе - са болестима које су пореклом са Афричког континента“, додаје Коларевић, те каже да је међународна сарадња кључна, јер болести не познају границе.

Таква међународна сарадња рефлектује се у учешћу Института у пројекту Европске уније DEFEND, у оквиру циклуса Хоризонт 2020, у који је укључен конзорцијум од 30 лабораторија. Сузбијање и искорењивање болести квржаве коже говеда и афричке куге свиња, основни су задаци овог пројекта.

Сузбијање ових болести не само да се одражава на добробит животиња, већ и спречава губитке у пословању сточара.

Будућност пољопривреде у школи без зидова

Ћаци Пољопривредно-хемијске школе у Обреновцу на школском огледном имању практично уче о животињама, доступна им је и модерно опремљена ветеринарска амбуланта, а ту су и воћњаци, засади лековитог биља, пластеници, учионице на отвореном, парк... Будући пољопривредници, воћари, ветеринарски техничари и ветеринари у Пољопривредно-хемијској школи очигледно добијају одлично образовање, у великој мери захваљујући бесповратној помоћи Европске уније.

„Реформа средњег стручног образовања почела је управо реформом школа у области пољопривредне производње и прераде хране. Ударну подршку нам је пружила Европска унија, од 2003”, каже Драгољуб Златановић, директор школе.

Опремање школе, едукација наставника и директора – подршка је коју је Пољопривредно-хемијска школа добила кроз четири различита пројекта ЕУ. Ту се подршка није завршила: један од видова помићи ЕУ ова школа добила је након разорних поплава 2014.

„Подршка се наставља: у три фазе смо добили опрему за лабораторију, за одређене анализе, за ветеринарску амбуланту, пољопривредну механизацију. Самим тим је и школа оснажена. Помоћу опреме и едукације наставника, они могу да пренесу знање ученицима кроз практичне примере, да ученици понесу што боље знање”, каже директор.

Иако нас предрасуде могу навести на супротно мишљење, органско поврће може се узгајати у пластенику и тако узгајано, подједнако је укусно и лепог изгледа. Заштићени простори осигуравају интензивну производњу, комбиновану производњу поврћа ван сезоне, већу контролу од болести и штеточина уз примену биолошке контроле, што осигурава и здравију храну. Доказ томе су и паприке из пластеника породице Јовановић из села Доњи Стрижевац код Бабушнице.

„Паприка се у нашим пластеницима узгаја по принципима органске производње. Користимо домаће семе, земља није третирана хемијом и не користимо никакве пестициде”, представља Слађана своје производе.

Прва женска земљорадничка задруга „Дарови Лужнице“ основана на југу Србије, кроз ЕУ пројекте добила је првих 5 пластеника, а за 5 година колико постоји подељено је 30 пластеника у општинама Бабушница и Димитровград. То је значајно допринело популаризацији повртарства, а нарочито узгајању поврћа у пластеницима у овом крају. Све производе продају задрузи, у којој се прерађују у производе попут ајвара, пинџуре и љутенице. Кроз подстицајне мере Владе Републике Србије одобрена су средства за набавку опреме за прераду поврћа и воћа, а сам погон је сертификован за прераду органских производа, а производњу су прошириле и на прераду шумских плодова, па сада праве и цеђене сокове од дрењина, дивљих купина и шумских јагода.

Воћарство је једна од најисплативијих грана пољопривреде, а извоз воћа и готових производа светла тачка у спољнотрговинској размени. Укупна површина воћњака у Србији је 191 хиљада хектара, што је више од 5% пољопривредног земљишта. У Војводини се налази 11% укупне површине воћних засада, а највећа појединачна плантажа кајсија у Бачкој Тополи.

“Купују се двогодишње или трогодишње саднице кајсија, које рађају у петој години, што значи да већ после пар година имате неки приход, повраћај уложеног новца”, каже Петар Добрковић, власник плантаже.

Производња воћа чини око 11 одсто вредности пољопривредне производње у Србији. У последњој деценији, у узгој воћа уведене су бројне технолошке новине, а радило се и на промени сортимента. Све то је допринело да воће из Србије буде високог квалитета и цењено на светском тржишту.

Улагање у нове сорте, заштиту засада и механизацију на почетку представљају трошак, који се касније исплати. Због тога, држава, али и Европска унија имају различите мере подршке за воћаре у Србији, а најзначајније се односе на набавку механизације.

Петар стално ради на унапређењу производње: пре пет година обезбедио је складишни простор за 1500 тона кајсије, а увелико гради и нову хладњачу.

Борба против пестицида води се у Батајници

Дирекција за националне референтне лабораторије у Батајници јесте кровна лабораторија у процесу испитивања безбедности хране. Испитујемо остатке пестицида, што је јако важно, јер знамо да су остаци пестицида тренутно можда и највећи фактор ризика по здравље становништва”, каже др Ненад Доловац, директор Дирекције за националне референтне лабораторије у Батајници.

Директор подсећа да је у изградњу и опремање референтне лабораторије у Батајници, Европска унија уложила 7,5 милиона евра, док је Србија уложила 3 милиона евра.

„Донације су заиста биле многобројне у претходних десетак година, око десет милиона евра је уложено – што у адаптацију просторија, лабораторијских простора, што у опрему. Уз помоћ те опреме је извршена акредитација ове лабораторије, и уз помоћ те опреме, она и ради”, каже Доловац, те додаје да је значајна средства уложила и Република Србија.

Међу опремом коју је ЕУ донирала налази се и роботизовани систем за руковање узорцима, који значајно олакшава процес тестирања и чини га безбеднијим, а који је коришћен и приликом тестирања узорака на ковид.

Суша је ове године прилично намучила пољопривреднике међу којима је и Марина Вуловић из Ченте. На временске прилике се не може утицати, те ратари могу да се поуздају само у непрекидан рад. Тако и Марина, са мужем петоро деце, обрађује земљу, узгаја житарице и свесрдно се труди да унапреди производњу.

Она је унапредила производњу новим трактором, који је делом отплатила уз помоћ бесповратних ИПАРД средстава. Моћно, ново возило, пре свега омогућава безбеднији рад. Овај гигант вуче вршалицу, приколицу и другу механизацију, те је од велике помоћи на њивама, приликом ратарских послова којима управља Марина, али и приликом послова око стоке за коју је задужен њен супруг. Свако има своје газдинство, али је логично и да се испомажу, имајући у виду да је пољопривреда пре свега породични посао.

ИПАРД је Инструмент претприступне помоћи за рурални развој. Потенцијални корисници ИПАРД програма могу бити: појединци – носиоци породичних пољопривредних газдинстава, предузетници, пословна удружења, пољопривредне задруге. У припреми је програм ИПАРД III (2021-2027), нови циклус у коме ће домаћим пољопривредницима бити омогућена додатна средства.

Само улагање гарантује добит

Реформисана заједничка пољопривредна политика ЕУ, али и Влада Републике Србије наменили су значајну подршку за породична газдинства.

У селу Гуњаци, на западу Србије, уметник Бранко Јанковић решио је да употреби све своје таленте и да направи успешну причу не само за своју породицу, већ и за све који су спремни да се посвете озбиљном раду у сточарству. Бранков избор су биле козе.

„Свој програм градим у финалним производима врхунског квалитета, међу озбиљном конкуренцијом, где потрошачи препознају квалитет и схватају колико је ово озбиљна прича“, каже Бранко.

Он у кооперацији има око 830 коза у западној Србији, а будући да држи цео ланац од кошења до полица у маркетима, своје радње у Београду и ресторана којима директно испоручујем робу, како каже, не би могао да одржи тако комплексан систем без коопераната.

Породична газдинства боље се прилагођавају променама технологије, економским променама, друштвеним и политичким условима и користе различите стратегије како би повећала своју прилагођеност и издржљивост. Могућности има много, подршке и подстицаја, кажу пољопривредници, довољно, али никад није на одмет да је буде и више.

Више од половине пољопривредних производа које Србија извози одлази у земље Европске уније. Извоз се утростручио у последњој деценији, те је европско тржиште све значајније за домаће пољопривреднике. Како би одржали корак са захтевима потрошача, који желе здраву храну – домаћим и странима – српски узгајивачи морају да држе корак са стандардима ЕУ о здрављу животиња.

Домаћи узгајивачи свиња у земље ЕУ тренутно могу да извозе термички обрађено месо, док се у наредном периоду очекује добијање дозвола за извоз сирове свињетине. Испуњење прописа из области добробити животиња може допринети освајању нових тржишта.

Стога, узгајивачи свиња, како би на тржиште пласирали квалитетно месо и здраве месне производе, морају да брину о добробити животиња. Један од таквих пројекта, „Јачање система здравља и добробити животиња“, активан је у Србији нешто више од две године, а финансира га ЕУ.

Овакви пројекти имају директног утицаја на домаћу пољопривреду. То мишљење дели и Владислав Станаћев, управник фарме свиња „Кнез аграр“ код Инђије.

„Очекујемо већу конкурентност на тржишту и повећање извоза, што ће утицати на боље пословање фарме. Применом ових стандарда повећаће се квалитет хране, што је нама произвођачима, а и потрошачима, од изузетне важности.“

Србија има добре природне потенцијале за гајење и сакупљање лековитог и ароматичног биља и извози лековито биље у вредности од око 20 милиона евра годишње, при чему од овог посла живи око 5.000 људи. Узгајање лековитог, зачинског и ароматичног биља чак и на малим парцелама може да буде добар извор додатне зараде, а за оне који имају веће плацеве, чак и начин за самосталан посао.

Како кажу произвођачи, улагања нису велика, а зарада је више него солидна. **Лековите биљне врсте у које највише вреди уложити и новац су бели слез, мирођија и першун. Профитабилни су и жалфија, валеријана, тимијан, босиљак, коријандер, анис, али и оригано и ехинацеа.**

Ово су подаци до којих се дошло током истраживања у коме је учествовао Институт „Др Јосиф Панчић“ током пројекта „Поралист“.

„Пројекат Поралист финансира је Европска унија и од тих средстава обезбеђен је буџет за истраживања и прављење свеобухватне платформе лековитог биља на подручју општина Бијело Поље и Пријепоље. На основу тог буџета добили смо и апарате, уз помоћ којих ћемо наставити истраживачки рад и мимо тог пројекта“, објаснио је Дејан Пљевљакушић, један од истраживача Института.

Током трајања пројекта, стручњаци су организовали едукативне радионице за откупљиваче лековитог биља који су на тим скуповима давали своје цене и препоруке шта би њима било потребно у даљем раду.

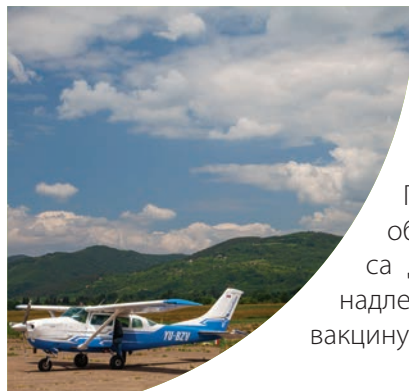
„Беснило је страшна болест. Не бисмо волели да иједан човек икада оболи од ње. И зато смо данас овде. Европска унија пружа помоћ Србији током вакцинације лисица, имајући у виду да су оне главни узрок ширења беснила у региону. Последње три године није било ниједног случаја заразе беснилом у Србији.“

Сакеларис Хурдас из Делегације Европске уније у Србији кратко је објаснио значај заштите здравља животиња, макар то биле оне које ретко виђамо. Наиме, здравље људи често директно зависи од здравља животиња.

Бесна лисица на селу може да угрози домаће животиње те тиме причини штету домаћинима. Такође, познато је да лисице понекад залутају и у урбана насеља, где могу доћи у контакт са напуштеним или власничким псима и мачкама. У сваком случају, бесна животиња представља ризик по људе, ма где живели.

Зато се здравље ових, али и других дивљих животиња, тиче свих, а како је објаснио Хурдас, Европска унија помаже вакцинацију дивљих месоједа у Србији још од 2010. године. За то време, ЕУ је у ову активност уложила чак **16 милиона евра!**

Посебно је занимљиво да се оваква врста вакцинације обавља – из ваздуха. Почетком јуна авиони су полетали са два аеродрома, у Ечкој и у Трстенику, одакле су надлетали територију читаве земље и постарали се да вакцину равномерно распореде.

Новосадски институт – институција од које европски научници „краду занат“

#EУ
ЗА ТЕБЕ

„Највећи произвођач и извозник немодификоване соје у овом делу Европе јесте Србија. Србија је једина земља у Европи која је самодовољна што се тиче производње соје и која соју не увози. Покрећу се програми оплемењивања соје у Аустрији, Немачкој, чак и у Белгији; у земљама где тога није било, они долазе код нас да уче и ми им са задовољством излазимо у сусрет.“

„Јако је леп осећај када Немци дођу код вас да уче“, каже директор Института за ратарство и повртарство у Новом Саду, проф. др Јегор Миладиновић.

„Резултати наших истраживања се преносе у праксу, а на тај начин се диже ниво комплетне пољопривредне производње у нашој земљи. То значи да кроз наше сорте и хибриде и нашу препоручену агротехнику, фармери остварују већи принос и бољи квалитет, од чега они имају већи профит, а потрошачи имају квалитетнију храну. Такође, оно што ми можемо да извеземо, а то су бројне биљне врсте, доприноси препознатљивости нас у региону, Европи и свету, и наравно, доноси новац. Оно од чега људи имају највише користи јесте то што једу здраву квалитетну храну, што није случај у свим земљама Европе“, наглашава директор.

Међу најважнијим међународним пројектима у којима Институт учествује јесу пројекти ЕУ из програма Хоризонт 2020, тренутно је актуелно пет таквих пројеката, што је у односу на број научних радника и могућности Института велик број.

Мед и апи терапија – пчеле на задатку јачања имунитета

Србија има повољне услове за пчеларство, а разноврсно медоносно биље пчелама је на располагању 9 месеци. Србија има 980 хиљада кошница, око 30 хиљада домаћинстава бави се пчеларством, а половина су регистровани пчелари. Међу њима је и Пчеларска фарма Живковић, настала из вишегенерацијске породичне традиције.

„Да бисте се развијали у пчеларству морате да се едукујете и да пратите науку. Учење, мотивација, улагање, а пре свега љубав, то су предуслови за успех“, каже Златица Живковић.

Препознавши значај даљег развоја ове пољопривредне гране и велике могућности извоза и Министарство пољопривреде сваке године унапређује подстицајне мере за пчеларе, а подршку кроз различите пројекте пружа и Европска унија.

Пчеларска фарма Живковић је средствима ЕУ набавила и у свом пчелињаку инсталирала апи инхалациону комору, прву у Браничевском округу, која служи за лечење и превенција болести, удисањем пчелињих производа. На тај начин, максимално су искористили пољопривредне и туристичке потенцијале свог краја.

„Средства која смо добили од ЕУ ПРО уложили смо у тунел за дубоко замрзавање, који је унапредио наше пословање. Тунел нам је омогућио да робу брже прерадимо, да је боље пласирамо на тржиште, и са тим тунелом постали смо конкурентнији на тржишту“, каже Момчило Пауновић из Прокупља, власник фирме за производњу и прераду воћа, „Фруторга“.

Тај тунел, односно хладњача, омогућава замрзавање при температурама од чак минус 35 степени, а Пауновићи су је купили уз помоћ новца који су бесповратно добили од Европске уније.

Конкретно, пројекат ЕУ ПРО, програм Европске уније за развој предузећа у неразвијеним општинама Србије, одобрио је фирми „Фруторга“ 27.000 евра за унапређење бизниса.

Ова породична компанија усмерена је искључиво на органску производњу. О њој се често говори, али – шта она тачно представља?

„Третирање биљака у органској производњи ради се средствима која су регистрована као органска, и као таква **не представљају никакав штетни утицај на људско здравље**“, поентира Момчило и додаје:

„Људи не знају довољно о биопроизводњи, односно органској храни. Јабука, која није органска, прска се око тридесет пута! Знате ли која је то количина хемије? А она изгледа лепо, али – пластично. Док је у органској воћки остатак пестицида – нула.“

„Желео сам да унапредим и осавременим процес производње. Учинило ми се да је добар начин да дођем до тог циља да конкуришем за средства из ИПАРД фондова“, каже Драгиша Ковачевић, узгајивач вишања из Руме.

Драгиша је пре 20 година наследио имање од деде и није желео да га запустити. Засадио је две хиљаде стабала вишње, а како су воћке расле и почеле да дају принос, суочио се са потешкоћама, које деле бројни пољопривредници у Србији.

„Прво се бојите мраза, па града, па суше или прејаке кише или ветра. Ако све то превазиђете, онда чворци нападају плод“, објашњава овај воћар из Руме. Након свих превазиђених изазова, спасени плод потребно је обратити, а радне снаге нема. Сезонске раднике, поготово поуздане, све је теже наћи. Тако се Драгиша досетио да и овај проблем победи – набавио је берач вишања и то преко средстава Европске уније, односно ИПАРД фонда.

„Задовољан сам том одлуком. Берба се сада обавља брже, чистије, машина је поуздана, замењује велики број радника. Смањени су трошкови бербе, што је и био циљ. Могу да кажем да је та финансијска помоћ коју сам добио од ИПАРД фонда значајно допринела да унапредим посао и комплетан процес производње.“

Породична традиција прерасла у исплатив посао

Винарија “Стари храст”, која се налази у срцу Шумадије, располаже са 12 хектара винограда и 15 хектара воћњака из којих теку врхунско вино и ракија. Традиција виноградарства и винарства у Србији дуга је И богата, а добар глас за који су заслужне све квалитетније сорте вина, протеже се широм планете.

“Вино се прави у винограду, тако да морате да изаберете добро земљиште, експозицију, одабир сорти и узгојни облик, да би могло да се добије врхунско грожђе, а онда од тога врхунско вино”, објашњава Зоран Стевановић, власник винарије.

Винова лоза узгаја се на око 20 хиљада хектара у Србији, која има 77 виногорја, а благотворна клима и земљиште изузетно погодују овој култури. Како Србија постаје све значајнија туристичка дестинација, тако се отварају нове могућности и за развој винског туризма.

Спој ове две привредне гране у Европској унији одавно је у пракси показао своје добре стране. Србија је такође препознала потенцијал за развој и усвојила Стратегију за развој винарства и виноградарства од 2020. до 2030, којом је предвиђено да се у наредној деценији у тај сектор уложи 300 милиона евра.

Да би потенцијали били максимално искоришћени потребно је, сматрају стручњаци, да и произвођачи у винарству мењају навике, да се удружују и унапређују знање и технологије, да повећавају обим производње и на тај начин побољшају квалитет вина.

ЗА ВИШЕ ИНФОРМАЦИЈА

<http://www.euzatebe.rs/poljoprivreda>

Делегација Европске уније у Републици Србији

Делегација Европске уније
у Републици Србији

Авенија 19а,
Владимира Поповића 40/В
11070 Нови Београд, Србија
Тел: 011 30 83 200
Факс: 011 30 83 201

- www.europa.rs
- EU u Srbiji
- @eursrbija
- @eursrbija
- EU u Srbiji

ЕУ за тебе

#ЕУ ЗА ТЕБЕ

Јединствена веб платформа где са на једном месту могу пронаћи све доступне информације, тендери и грантови које финансира ЕУ, уз вести, приче и најаве догађања за све заинтересоване грађане, студенте, предузетнике, пољопривреднике, уметнике, научнике, удружења цивилног друштва или тела државне управе.

www.euzatebe.rs/rs

ЕУ у библиотекама

Публикације и књиге о Европској унији на српском језику можете наћи у библиотекама широм Србије.
www.euinfo.rs/euteka

ЕУ инфо центар БЕОГРАД

Краља Милана 7,
11000 Београд, Србија
Тел: 011 40 45 400

- info@euinfo.rs
- www.europa.rs
- EU info centar

ЕУ инфо кутак НИШ

Вожда Карађорђа 5,
18000 Ниш, Србија
Тел: 018 241 561

- officenis@euinfo.rs
- www.europa.rs
- euipnis
- @EUinfoNis
- @euinfonis

ЕУ инфо кутак НОВИ САД

Булевар Михајла Пупина 17
21000 Нови Сад, Србија
Тел: 021 451 625

- officenis@euinfo.rs
- www.europa.rs
- euipnovisad
- EUinfoNS
- euinfons

За **наша поља -**
#ЕУ за **пољопривреду**

